

Prade, 15. Hackelberg, 16. Fiegl, 17. Tauffrer, 18. Türk, 19. Ausserer, 20. Steinwender, 21. Derschatta, 22. Steiner, 33. Reicher, 24. Boos, 25. Kreuzig, 26. Wencličke, 27. Plener, 28. Pirquet, 29. Kronawetter, 30. Siegl, 31. Kopp, 32. Maag.

Prvi dan, soboto, govorili so za adresno večino: dr. Rieger, Bertolini in Šuklje, proti pa so govorili: Carneri, Heilsberg in Scharschmid.

Carneri je oistro hlestil po vladi in večini, Heilsberg upil je kakor čednik in ako bi bilo vpitje, kričanje in pa dokazavanje vse eno, zmagovalec dneva bi bil Heilsberg.

Scharschmid je motovil dolgo in dolgočasno pa za dolgo vrsto njegovega besedovanja se ni mnogo menila ne desnica ne levica.

Izmed govornikov desnice moremo govoriti samo o Riegerju in Šukljeju, ker Bertolini šepetal je samo nerazumljivo izjavo, brez vsega pomena. Šuklje govoril je dobro, akoravno so si Knotzovci prizadevali motiti ga, vendar ga niso spravili iz reda govora, slovenske zadeve je sicer le malo prašnil, pa v obče je desnica sprejela govor njegov s pohvalo in da ni bil preobširen, je bilo govoru gotovo na korist.

Lavor dneva pa si je zaslužil s svojim dobro premišljenim, odločnim, pa vendar na vse strani zmernim govorom izkušen vodja českega naroda dr. Rieger. Pozorno poslušalaga je vsa zbornica od desne in leve, čulo se je skoraj za vsako izrečeno dobro obrano besedo živahno odobravanje desnice, tu in tam čul se je rahel protigovor levičarjev, katerim pa je občudljiva zmernost Riegerjeva zavezala usta. — Govor Riegerjev bodo brali naši čitatelji do besede v enem prihodnjih listov. Za danes omenimo samo ene besede, katero je izrekel nasproti sedanji vladi rekoč: Nikar ne mislite, da sem občudovalec sedanje vlade. To sem tudi v obraz povedal ministerskemu predsedniku, da z njegovo vlado mnogostransko nisem zadovoljen. Vsa vlada ozira se preveč na to: „kaj se poreče.“ Krepka vlada mora imeti trden program in mora vedeti, kaj hoče doseči — vedeti mora, katere dolžnosti mu nalaga ustava, to mora krepko spolniti ne gledé na to, kaj bo k temu rekel Dunaj, kaj častištvo, kaj Nemška!“

Naši dopisi.

Iz Železnikov konec julija. [Zakasnjeno.] (*V moj zagovor in obrambo.* — Dalje in konec.) Kakor je bilo uže omenjeno, tukajšnji sloveči (!) „literarni klub“ ne prizane nikomur, kdor ne stoji pri njem v posebni „gnadi“. Le posebno „pognadani“ so zavarovani njegovih ostrih pušic. Kakor nekdanje strahovite tajne sodbe, zvane „Vehmgerichte“, zasleduje tudi ta „klub“ z očmi a la jastreb čine in djanja njemu ne ljubih in dragih, shaja se v skrivne zборе, in — sodi! strogo sodi — obsodba pa se razglasi javno po časnikih (v zadnjem času po „Sl. Narodu“). Je li razsodba utemeljena na resnico ali na laž, ali na zvijanje besedi, ali na zagrizeno strast: za to se sodniki ne brigajo, da je le dosti blata, sramotenja in zasmehovanja, pa je dobro. Da — še celó za to jim nič ni, ker se domači in zunanji kar uže očitno iz njih norčujejo. (Skoraj bi jih človek priličil divjemu petelinu, o katerem naravoslovci trdijo, da je gluh in slep, kedar poje.) Kakor je znano, sem pa jaz v celem našem kraju tem sodnikom najhuje „v želodcu“, zato sem jih pa dobil tudi od njih po poti javnosti uže največ po glavi, in le malo drugače se mi godi, ali pa čisto nič bolje, kot unemu evangelijskemu

popotniku, ki je šel „iz Jeruzalema doli v Jeriho“. Moja razna opravila in posli kot župan, učitelj in načelnik krajnega šolskega sveta morale so uže „gaso lavfati“, t. j. teči skoz šibe teh neusmiljeno-strogih sodnikov, in mislim, da jim vest ne more očitati, da so bili njihovi udarci po mojem dobrem imenu premalo težki in močni. Lepa hvala vam za to, vi izobraženi, omikani in olikani gospodje, osobito pa še taistim vam, ki ste bili moji nekdanji učenci, in sedite v tem sodnem zboru. Kristus je sicer djal, „da učenec ni več kot njegov učenik“, pa, kaj se vi brigade za to!

Škoda, da nimam časa, in tudi volje ne, „prereščetati“ (da tudi kaj po „rejbenško“ povem) vse dopise, ki jih je prinesel uže „Sl. Narod“ zoper mene, in odgovarjati na drobno na vse to; marsikako „osoljeno“ bi imel še „za pokrovom“ za vas. Sicer se čuje protenje: „Še bomo pisali“; jaz pa rečem na to: le dajte! Lahko se tolažim s hrvatsko prislovico: „Vsaka sila do vremena“; tudi uni kmet, ki je Francoza zibal in mu moral zraven še peti, krožil je: „Vsaka reč ima svoj konec; tudi ta ga bo imela.“ Prej ali pozneje naveličali se bodo vendar morda naši gg. pisachi svojega maločastnega posla; zna pa še celó konečno priti do tega, da bom prej ali poslej še marsikateremu izmed njih nazadnje vendar le še dober, ki zdaj mahajo in mlatijo po meni. Ali hočete imeti dokaz, gg. pisachi? Pred nosom ga imaste, in sicer iz nedavnih dni.

Ako pale menite, da imaste preveč zatega časa, zraven pa premalo posla, sprejmite k sklepu od moje malenkosti nekatere dobre nasvete:

1. Akoravno imaste jako študirane in zvedene učenjake med seboj (no! preveč jih ravno tudi ni!) ki znajo slovenski „in superlativo“; nemški, „dass es ein wahrer Genuss ist“ (glej nemška citata v 228. listu „Naroda“); latinsko tudi, kaj pa da; — morda kako besedo tudi italijanski (vide izraz: *podestá*); zgodovino cerkveno in svetovno v mazincu; zraven tega vsega pa še vaše „narodno rodoljubje tako lepo plamti“ (sic!); a ena knjiga vendar vam je „terra nova“, in ta je: „Olikani Slovenec“. Preskrbite si to knjigo zlasti vi prvaki „bralnega društva“, preštudirajte jo najprej sami prav dobro, da vas to zabrani prihodnjih blamaž, pa da boste mogli tudi svoje nižje dobro podučevati; saj veste, kaj je uže stari Latinec djal: „Qui bene distinguit, bene docet“.

2. Še dokaj bolj pa, kot „Olikanega Slovenca“, priporoča se „literarnemu klubu“, naj vzame v roke ter prebere: ne še enkrat, ampak: enekrati še „Pastirski list zjedinjenih avstrijskih nadškofov in škofov“. Ondi so brati zlata vredne besede, zlasti kar zadeva obsodbo narodnosti brez verske podlage. Pa nikarte le brati, ampak tudi ravnajte se po duhu tega pastirskega lista.

Imam sicer še nekaj nasvetov v peresu, pa naj za enkrat le v peresu ostanejo. Ako bo g. „Chefredaktér“, ki v poslednjem času (kar je popolnoma jasno in očitno), sestavlja po večjem „originalne korespondence“ od tod le sam, — tedaj: ako bo gospod hotel odslej večkrat bolj natančno premisliti besede največjega in slavnejšega Učenika vseh časov, ki je veleval: „Pax vobis“, se bo ljubi mir kmalu zopet povrnil v naš kraj. Ako pa napadanja in zbadanja le ne bo konec, pa zna biti, da bom govoril tudi jaz še dalje, povem pa, da tako, da mi moji prijatelji ne bodo več očitali, da zadevo prijemam preveč z rokavicami“. In poslednjič še to: Kar pišete, podpišite, ako ste pošteni, to tudi s svojim pravim imenom, ne skrivajte se tihotapsko za plot, in nikar ne tajite: „O, jaz ne; jaz ne pišem.“ S tem se sami obsojete, ako si ne upate s pravim imenom pred javni svet. In če so vaše zahteve pravične, saj se dadó morda poravnati lahko po drugi poti, ne

pa, da obešate to kot „čenče marine“ na veliki zvon. Pamet, pamet, gospodje in možje!

Jos. Levičnik.

Prem 16. okt. — Vsem mojim p. n. prijateljem v trnovsko-vremski dolini in celem postojnskem šolskem okraji, od katerih se pri mojem odhodu na Dobrovo osebno posloviti utegnil nisem, kličem presrčni: „z Bogom!“
M. Rant

Iz Ljubljane. — Državnega zbora zasedanje bo, kakor čujemo, tekom tega tedna pretrgano, ker se jutri prične zasedanje delegacij, letos zborujočih v Beču. — Danes bo, kakor se sodi v poslaniških krogih, — sklenjena adresna razprava. Vrh tega pa se ima rešiti še nekaj nujnih vladinih predlogov. Trimesečni začasni budget za leto 1886 privolil se je v tretjim branji minulo soboto, ravno tako nabiranje novincev za vojno.

— Kmetijsko predavanje ima tajnik kmetijske družbe gosp. Gustav Pirc v nedeljo 25. t. m. dopoldne po dopoldanski službi božji (ob 9. uri) v šolskem poslopji v Podkrajju in ravno ta dan popoldne po popoldanski službi božji v šolskem poslopji na Colu.

— Javni izpit učencev na deželni vinarski in sadjarski šoli na Slapn bode v četrtek 29. t. m., na kar opozorimo vse one gospode, kateri imajo priliko se udeležiti tega izpita ter se zanimajo za napredek našega kmetijstva.

— (LXX. odborova skupščina „Matice Slovenske“) bo v soboto 24. oktobra ob 5. uri popoldne v Matičini hiši na Kongresnem trgu št. 7.

Dnevni red:

1. Potrjenje zapisnikov o LXIX. odborovi seji.
2. Naznanila prvosedstva.
3. Poročilo tajnikovo.
4. Razgovor o knjigah za prihodnje leto.
5. Posameznosti.

— Slovenščina na Primorskem. V zadnjih Novicah posneli smo po „Edinosti“, kako mesto je odločeno slovenščini na tržaški gimnaziji. Danes imamo dodati še, da je nadzorovanje podučevanja v slovenščini na srednjih šolah Primorskih — po naredbi ministerski izročeno dr. vit. Klodič-u na mesto Gnada. — To je sicer lepo, dvomimo pa jeli bo dobremu nadzorniku mogoče odstraniti nasprotovanje, katero se na Primorskem nahaja proti slovenščini. — Tu bi moral naučni minister s krepko roko seči v mes, — „nježnja“ roka Conradova pač ni za tak posel!

— Gosp. Anton Podkrajšek, starosta uradnikov ljubljanskega mesta, upokojen ekonom in ud prestale močvirske komisije, odlikovan z zlatim križem s krono za zasluge umerl je dné 15. t. m. v 82. letu svoje starosti.

— Gosp. Matej Frölich, župnik v Velikih Lašicah, imenovan je za dekana Trebanskega, kakor čujemo iz merodajnega mesta. — Iz srca čestitamo velezaslužnemu duhovniku in rodoljubu, pa tudi Trebanski župniji!

— Gospodu dr. vitezu Tonkliju, državnemu poslancu Goriškemu, umerla je pretekli četrtek mati v visoki starosti. Brzjavno naznanilo te žalostinke došlo je gospodu še le v soboto.

— Vreme minulega tedna bilo je vsaj v Ljubljani in njeni okolici zelo neugodno za spravljanje jesenskih pridelkov, skoraj ga ni bilo dneva brez dežja, ceste pa imajo s svojim debelo nabranim blatom podobo pozne jeseni.

— Za državne zgradbe na Kranjskim, nahajamo v državnem proračunu leta 1886: za vredjenje vodočča Savskega med Črnuškim mostom in Lazami izredne potrebščine 50,000 gld., — za preloženje ceste čez Gorjance 10,000 gld. — To so gotovo lepe in hvale-

vredne podpore, pa kakor so kazale letošne povodnji in velikanske škode prizadete po njih, treba bo še mnogo mnogo več obrniti za vredjenje naših rek in potokov, pa za vsušenje ljubljanskega močvirja. Te vprašanja ne smejo se dalje odlašati, ako nočemo pustiti našo deželo v nevarnosti velike preteče ji škode.

— Krajcarska podružnica „Narodnega Doma“ v Ljubljani razposlala je do sedaj vsega skupaj do 350 knjižic, izmed teh nad 70 desetkrajcarskih. Razprodanih vrnili so gg. poverjeniki devet; razven osmih že omenjenih došla je namreč, kar bodi sè zahvalo omenjeno, v tem tednu kot deveta krajcarska knjižica pod št. 172 zopet iz Trsta (poverjenik g. K. G.). Pohvalno omeniti nam je narodnega učiteljstva, da se jako gorko zavzima za našo idejo. V njegovi oskrbi nahaja se dandanes 55 krajcarskih in 7 desetkrajcarskih knjižic — na vsak način omenljivo število. Hvala mu za živo zanimanje.

Zopet več vprašanj, kedaj bi bilo najprimernejše pošiljati nabrane doneske? V odgovor sledeče: V knjižicah tiskani navod omenja, da se zgodi to lahko v poljubnih obrokih. Po našem mnenju je še najpametnejše, če se nabrani denar pošlje ob enem z razprodano knjižico. To se ve da se priporoča v prvi vrsti tam, kjer se knjižica v kratkem času razproda. Ako pa denar dohaja v pravih obrokih in se nabiranje vrši dalj časa, kar se godi večinoma pri desetkrajcarskih, tu pa tam tudi pri krajcarskih knjižicah, utegne biti poverjeniku morebiti pripravnejše, da nabrane doneske pošilja v obrokih in ne najedenkrat v polni svoti. Ker pa večkratno pošiljanje nabranih doneskov prouzroči vendar-le nekoliko, sicer neznatnih, pa pri tako malih doneskih, kot so ravno krajcarski, omenljivih poštnih stroškov, opozarjamo gg. poverjenike na c. kr. poštne hranilnice, naj doneske pri njih vlagajo. Ves v ta namen potrebni posel oskrbljujejo hranilnice brezplačno in jamčijo brez-pogojno. Vlagajo se lahko že prav majhne svote (50 kr.), ki se, gotovi čas hranjene, tudi obrestujejo, in vložniku ni treba biti zaradi vložene svote niti v najmanjših skrhéh. Iz nekterih privatnih poročil smo poizvedeli, da je več gg. poverjenikov to tudi že storilo. Toliko v pojasnilo.

Da naša stvar napreduje, bodi v spodbudo vsem onim, ki se dosedaj ali vsled pesimizma ali pa premalo podučeni še neso začeli zanimati za nabiranje doneskov na korist zgradbi „Narodnega Doma“ v Ljubljani, naj pridno naročajo knjižice pri blagajniku „Narodnega Doma“, g. dr. Josipu Starétu, komur je tudi pošiljati nabrane doneske.

Novičar iz domačih in tujih dežel.

Z Dunaja. — Pretekli petek odgovoril je ministerski predsednik grof Taaffe na interpelacijo poslanca Groholskega zarad izganjanja avstrijskih podložnikov iz Pruske sledeče:

Vlada je z globokim obžalovanjem dobila vednost o siromaškem stanju, v katero so prišli nekateri naših državljanov vsled nenadnega izgnanja iz Pruske. Takoj se je vlada zarad tega obrnila do kr. pruske vlade izrekoma, da bi izvedela podlago in razširjenje tega izganjanja.

Po odgovoru na to prejetem smatra kr. pruska vlada to izganjanje kot čisto notranjo iz premikanja verskih in narodnih razmer nastalo naredbo. — Pri tem stališči kr. pruske vlade, katero ne obeta povoljnega vspeha od sklicavanja na mednarodno pravo in na trgovinsko pogodbo od dne 23. maja 1881., vlada ni v stanu zarad preklica teh naredeb poskušati daljnih korakov.